

Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy

Health and Environment Alliance

Prezes Rady Ministrów, Ewa Kopacz

Kraków, dn. 06.11.2014

Apel w sprawie przyjęcia norm jakości węgla umożliwiających poprawę stanu powietrza w Polsce

W toczącej się obecnie w Polsce dyskusji na temat wprowadzenia norm jakości dla węgla wiele mówi się o potencjalnych skutkach ekonomicznych takiego kroku dla polskich kopalń. Zupełnie natomiast pomija się fakt, że **wprowadzenie odpowiednich wymogów jakościowych dla węgla jest warunkiem koniecznym poprawy jakości powietrza i zdrowia publicznego w naszym kraju.**

W Polsce oddychamy najgorszym powietrzem w całej Unii Europejskiej¹. Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego czy rakotwórczego i mutagennego benzoalfapirenu (B[a]P) znacznie przekraczają poziomy dopuszczalne przez prawo zarówno polskie, jak i unijne, oraz wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia. W przypadku B[a]P dopuszczalne stężenia roczne są przekraczane nawet dwudziestokrotnie. Jakość powietrza pogarsza się wyraźnie w sezonie grzewczym, a za 85% emisji B[a]P odpowiada tzw. sektor komunalno-bytowy, czyli gospodarstwa domowe opalane głównie węglem, często bardzo niskiej jakości. W przypadku pyłów zawieszonych udział tych źródeł stanowi ponad 50%². Spalanie niskiej jakości węgla w domowych instalacjach grzewczych powoduje bardzo wysokie emisje pyłów, substancji rakotwórczych i mutagennych (w tym wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, dioksyn, furanów) oraz metali ciężkich.

Wpływ tak wysokiego poziomu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzkie jest katastrofalny w skutkach dla Polaków. Szacuje się, że **brudne powietrze jest w Polsce przyczyną 45 000 przedwczesnych zgonów rocznie³.** Zanieczyszczenie powietrza znacząco zwiększa

1 Dane z raportów poszczególnych państw UE, dostępne w bazie EIONET

2 Krajowy Bilans Emisji SO₂, NO_x, CO, NH₃, NMLZO, pyłów, metali ciężkich i TZO za lata 2011-2012 w układzie klasyfikacji SNAP – Raport syntetyczny, Krakowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami

3³ Cost-benefit Analysis of Final Policy Scenarios for the EU Clean Air Package, Komisja Europejska, 2013

zachorowalność na schorzenia i dolegliwości układu oddechowego (astma, infekcje górnych dróg oddechowych czy przewlekła obturacyjna choroba płuc) i układu krążenia (nadciśnienie, wylewy, zawały, udary), a także nowotwory (rak płuc). Silny i bardzo negatywny jest wpływ zanieczyszczeń powietrza na rozwój płodu. Wyniki najnowszych badań wyraźnie pokazują także, iż zanieczyszczenie powietrza znacząco przyspiesza procesy starzenia się organizmu ludzkiego, w tym układu nerwowego, co prowadzi m.in. do nasilenia objawów istniejących chorób oraz zwiększenia liczby osób starszych, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i wymagają stałej, fachowej opieki.

Te i liczne inne, niewymienione tu dolegliwości i schorzenia związane z zanieczyszczonym powietrzem oznaczają nie tylko niepotrzebne cierpienie i tragedie ludzkie, ale także możliwe do oszacowania **ogromne koszty finansowe dla społeczeństwa**. Na przykład, dla samego tylko Województwa Małopolskiego koszty zanieczyszczenia powietrza szacuje się na 2,8 mld zł rocznie - a są to tylko najłatwiejsze do przeliczenia na złotówki koszty⁴. Zyski kopalń związane z brakiem regulacji prawnych i możliwością sprzedaży niskiej jakości węgla są wielokrotnie niższe niż straty finansowe, jakie ponosimy z tego tytułu jako społeczeństwo. Do realnych kosztów związanych z brakiem norm jakości węgla trzeba będzie wkrótce doliczyć także kary unijne, które grożą nam za nieprzestrzeganie wspólnotowych wytycznych dotyczących jakości powietrza. Komisja Europejska wszczęła już postępowanie w tej sprawie.

Truizmem jest stwierdzenie, że **łatwiej i wielokrotnie taniej jest zapobiegać niż leczyć**. Brak działań mających na celu poprawę jakości powietrza oznacza, że ogromne sumy są wydawane na zwolnienia lekarskie, hospitalizację i leczenie chorób których można by uniknąć lub złagodzić ich przebieg, inwestując znacznie mniejsze kwoty w poprawę stanu środowiska, a tym samym zdrowia mieszkańców.

Mamy nadzieję, że w pracach nad normami jakości węgla przeważy **interes wszystkich Polaków, jakim jest poprawa jakości powietrza, a nie zyski kopalń**, które sprzedają niskiej jakości węgiel do gospodarstw domowych. Apelujemy o wprowadzenie odpowiednio wymagających norm jakościowych – zaproponowane przez specjalistów z Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla maksymalne pułapy (np. 10% zawartości popiołu i 0,6% dla zawartości siarki) powinny być traktowane nie jako zbyt restrykcyjna propozycja lecz jako **niezbędne minimum** konieczne dla poprawy jakości powietrza w naszym kraju.

Jednocześnie apelujemy do Pani Premier o przyjęcie rozwiązań prawnych, które umożliwią samorządom skuteczne działania dla poprawy jakości powietrza. Propozycje rozwiązań legislacyjnych opracowane zostały przez ekspertów i przedstawicieli samorządów przy Ministrze Środowiska, niestety do tej pory nie doczekały się one wdrożenia.

Apelujemy o decyzje, które będą chronić zdrowie i życie mieszkańców naszego kraju. Ufamy, że Pani Premier jako lekarz dostrzeże wagę problemu oraz dramatyczną sytuację milionów Polaków i Polek zmuszonych oddychać powietrzem, które zagraża ich zdrowiu i życiu.

Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy

Health and Environment Alliance

Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy to organizacja społeczna zajmująca się działaniami na rzecz czystego powietrza. Jest inicjatorem szerokiej kampanii społecznej na rzecz poprawy jakości powietrza w Krakowie i Małopolsce. Dzięki działaniom KAS sprawa czystego powietrza stała się tematem priorytetowym dla mieszkańców oraz władz miasta i województwa.

Health and Environment Alliance (HEAL) to wiodąca europejska organizacja typu non-profit analizująca wpływ środowiska na zdrowie obywateli Unii Europejskiej. Przy wsparciu ponad 65 organizacji członkowskich, reprezentujących lekarzy, ubezpieczycieli zdrowotnych non-profit, pacjentów, obywateli oraz specjalistów w dziedzinie ochrony środowiska, HEAL uczestniczy w różnorodnych procesach decyzyjnych, przedstawiając niezależne ekspertyzy i dowody naukowe opracowane przez podmioty zajmujące się ochroną zdrowia.